

Sygn. akt V KS 9/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Kazimierz Klugiewicz

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **K. J. P.**

oskarżonej o czyn z art. 233 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 12 marca 2020 r.,

skargi obrońcy oskarżonej

na wyroku Sądu Okręgowego w O.

z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w K.

z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt II K (...)

i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,**
- 2. zarządza zwrot na rzecz oskarżonej wniesionej przez nią opłaty od skargi.**

UZASADNIENIE

K. J. P. oskarżona została o to, że w dniu 26 grudnia 2016 r. w B. , woj. (...), będąc przesłuchiwaną przez funkcjonariusza policji w śledztwie PR Ds. (...) w sprawie kradzieży z włamaniem do budynku mieszkalnego G. P. , po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań i zatajenie prawdy, zeznała nieprawdę, że G. P. wyjechał z domu w dniu 24 grudnia 2016 r. około godziny 8.00 – 9.00 rano i wrócił około godziny 12.00 – 13.00, pokazując jej rogi nosorożca, które miał przywieźć ze sobą i schować do sejf, podczas gdy w dniu 17 kwietnia 2017 r. będąc ponownie przesłuchiwaną przez funkcjonariusza w Komendzie Powiatowej Policji w K., po uprzednim pouczeniu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych zeznań i zatajenie prawdy zeznała, że nie jest w stanie dokładnie powiedzieć co przywiózł G. P. do domu, że mogły to być jakieś rogi, ale dokładnie tego nie widziała oraz że nie pamięta czy widziała w mieszkaniu G. P. jakiegokolwiek rogi przed włamaniem, tj. o czyn z art. 233 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2019 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w K. uniewinnił oskarżoną od popełnienia zarzucanego jej czynu.

Orzeczenie to zaskarżone zostało w całości na niekorzyść oskarżonej apelacją wniesioną przez prokuratora, który zarzucił na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 3 k.p.k. „błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść wyroku, polegający na dowolnym przyjęciu, że zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przyjęcie, iż K. J. P. dopuściła się zarzucanego jej czynu, podczas gdy zebrane w sprawie dowody w postaci zwłaszcza zeznań G. P., wyjaśnień samej oskarżonej, a przede wszystkim protokoły wzajemnie wykluczających się zeznań K. J. , złożonych w charakterze świadka w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym w sprawie kradzieży z włamaniem do budynku mieszkalnego na szkodę G. P. tj. o przest. z art. 278 § 1 k.k. sygn. akt PR Ds. (...) – we wzajemnym ze sobą powiązaniu prowadzą do wniosku przeciwnego” i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), Sąd Okręgowy w O. uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Kasatoryjny wyrok Sadu odwoławczego zaskarżony został skargą wywiedzioną przez obrońcę oskarżonej. Skarżący, powołując się na przepis art. 539a § 3 k.p.k. zarzucił naruszenie przepisów postępowania karnego, tj. art. 437 § 2 in fine k.p.k. poprzez uznanie, że zaistniały przesłanki przeprowadzenia na nowo w całości przewodu sądowego wobec oskarżonej. Powołując się na tak sformułowany zarzut autor skargi wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na skargę prokurator wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga obrońcy oskarżonej zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 k.p.k. lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. Wskazany przepis art. 539a § 3 k.p.k. został niewątpliwie powiązany z przepisem art. 437 § 2 k.p.k. wskazującym, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k., lub jeżeli konieczne jest przeprowadzenie na nowo przewodu w całości (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 kwietnia 2019 r., IV KS 11/19, Lex nr 2654521). Nadto, stosownie do art. 539 f k.p.k., w postępowaniu skargowym odpowiednie zastosowanie ma przepis art. 536 k.p.k., co oznacza, że granice rozpoznania skargi wyznacza, co do zasady, zakres zaskarżenia i podniesione zarzuty. Z uwag tych wynika, że przedmiotem kontroli w postępowaniu skargowym jest badanie, w granicach zaskarżenia, czy orzeczenie kasatoryjne z następczym przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania wynikało z wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wiązało się z ograniczeniami wynikającymi z art. 454 k.p.k., czy też było konsekwencją przyjęcia, że w sprawie zachodzi potrzeba powtórzenia przewodu w całości.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku sporządzone zostało w formie formularzowej. W części dotyczącej przyczyn uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji, w rubrykach 5.3.1.1.2 i 5.3.1.4.1., jako powody uchylenia orzeczenia

wskazano konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (art. 437 § 2 k.p.k.) i art. 454 § 1 k.p.k. – przy czym w odniesieniu do drugiej ze wskazanych podstaw nie przywołano żadnej argumentacji. Uzasadniając konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości stwierdzono zaistnienie błędu w ustaleniach faktycznych, powierzchowność i sprzeczność z zasadami logicznego myślenia przy ocenie dowodów oraz brak analizy osobowego materiału dowodowego. Sąd zauważył, że zeznania oskarżonej zmieniały się proporcjonalnie do ujawnienia nieprawdy w zeznaniach G. P., a finalnie ukierunkowane były na uniknięcie przez oskarżoną odpowiedzialności karnej za czyn z art. 233 § 1 k.k., gdy początkowo oczywistym zamiarem oskarżonej było uwiarygodnienie wersji wydarzeń przedstawionej przez jej konkubenta. Z wywodów tych wynika zatem, że zasadniczym powodem uchylecia orzeczenia była nienależyta analiza i ocena zebranego materiału dowodowego. Znajduje to potwierdzenie w pkt 3 uzasadnienia, w którym podano powody uznania zarzutu apelacyjnego za zasadny. Sąd odwoławczy stwierdził, że „Sąd I instancji jakkolwiek przeprowadził pełne postępowanie dowodowe, niemniej jednak zaniechał wnikliwej analizy zgromadzonych dowodów, a to wyjaśnień oskarżonej i zeznań świadków bez wzajemnego ich skonfrontowania i poddania krytycznej ocenie. Nie pochyłono się nad wewnętrzną niespójnością zeznań złożonych przez oskarżoną podczas śledztwa (...) jak również brakiem ich korelacji z wyjaśnieniami K. J. P. podczas rozprawy (...)”. Z przywołanym stanowiskiem korespondują wskazania co do dalszego postępowania zawarte w pkt 5.3.2. uzasadnienia. Wynika z nich, że Sąd pierwszej instancji ma ponownie przeprowadzić postępowanie dowodowe by ustalić okoliczności czynu ze szczególnym uwzględnieniem wyjaśnień oskarżonej, przy zestawieniu ich z zeznaniami oskarżonej oraz zeznaniami świadków G. P. i L. D.. W świetle powyższych wywodów brak jest uzasadnienia dla uchylecia orzeczenia z uwagi na potrzebę przeprowadzenia na nowo przewodu sądowego w całości, bowiem jak trafnie zauważono w uzasadnieniu skargi „Omawiane tu czynności w postaci przeprowadzenia przesłuchań w określonym zakresie i dokonanie stosownej analizy dokumentów zobligowany był dokonać sam Sąd Okręgowy. Czynności te w żadnym razie nie świadczą o konieczności przeprowadzenia raz jeszcze wszystkich dowodów, jak błędnie utrzymuje Sąd odwoławczy, lecz

co najwyżej wskazują na dokonanie pewnych uzupełnień w tym zakresie, które poczynić powinien Sąd drugiej instancji, gdy dochodzi do wniosku, że występują jeszcze określone braki postępowania dowodowego”.

Jak wskazano już wcześniej, w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego przywołano także, przez zakreslenie rubryki, przepis art. 454 § 1 k.p.k. Może to oznaczać, że Sąd ten uznał, że oskarżoną należy skazać za popełnienie zarzucanego jej czynu, lecz nie mógł tego uczynić ze względu na zakaz wynikający z przywołanego przepisu, zatem musiał uchylić zaskarżone orzeczenie. Rzecz jednak w tym, że w uzasadnieniu nie przywołano żadnych argumentów przemawiających za takim rozumowaniem. Możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określoną w art. 454 § 1 k.p.k. zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1 – 3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. (zob. uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18). Ocena dowodów dokonana przez Sąd odwoławczy ma charakter szcątkowy, a jej konsekwencją nie jest ustalenie, że oskarżona dopuściła się zarzucanego jej czynu, a jej skazaniu w postępowaniu apelacyjnym sprzeciwia się reguła *ne peius*. W przepisie art. 454 § 1 k.p.k. mówi się o zakazie skazania oskarżonego, co oznacza konieczność ustalenia nie tylko faktu popełnienia czynu zabronionego, ale także zaistnienia pozostałych elementów składających się na strukturę przestępstwa. W pkt 5.3.2. uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego stwierdza się tymczasem, że konieczne jest ponowne przeprowadzenie postępowania dowodowego m.in. „celem stwierdzenia w jakim stopniu postępowanie K. J. P. zrealizowało ustawowe znamiona zarzucanego jej aktem oskarżenia przestępstwa i tym samym potwierdziły się tezy skargi zasadniczej”. Brak szerszego wywodu w tej mierze nie pozwala na odtworzenie racji leżących za przytoczonym sformułowaniem.

Reasumując stwierdzić trzeba, że kasatoryjne orzeczenie Sądu Okręgowego w O. zapadło z obrazą art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k., ponieważ nie zaistniała żadna z wymienionych w tym przepisie podstaw uzasadniających uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W ponowionym postępowaniu Sąd odwoławczy będzie zobowiązany do rozpoznania wniesionej apelacji i wydania orzeczenia respektującego obowiązującą regulację prawną.